

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Secunda conclusio stabilitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

citato, Alarcon tract. 2. d. 2. cap. 3. & 5. Gaspar Hurtado, d. 2. diff. 2. Quarta denique sententia esse posset, creaturas in se specificari quidem cognosci à Deo, scilicet mediis: quia Deo, aliquo prædicato diuino, ut medio præcognito egerit, ut cognoscatur. Non secus ac propositiones non per se notæ, sed ex mediis à nobis illatæ, sua veritate specificant conclusionem, licet medio præcognito, ut eis assentiamur, opus habeant: et hoc extrinsece, aut physice à mediis cognitione conclusionis assensus determinatur in nobis: in Deo autem sit eiusmodi determinatio à cognitione sui ad cognitionem creaturarum metaphysica solum: quia re ipsa utriusque cognitio eadem re ipsa est huius sententia.

CERTAMEN II.

Nostra prima conclusio stabilitur.

1. **D**ico primo: creata obiecta in se specificari nullo latens cognoscuntur: Pro hac conclusione stant, præter proxime citatos, hi omnes, quos recensimus d. 2. q. 5. cert. 2. num. 2. Probatur facile ex dictis ibi: quia ad quantum obiectum specificatum, sine quo non, diuina cognitionis Deus solus est: ergo nequeunt in se specificari cognosci: alioquin & ipsa etiam specificatiua diuina cognitionis essent: ac subinde non adequatum specificatum Deus solus. Probatur Antecedens citato loco ex independentia prædicati cuiusvis diuini ab extrinseco omni, in quous statu, maiore illius necessitate, & constantia essendi, quam reliqua, adhuc possibilia. Ex qua certo inferitur, Dei scientiam totam eis per impossibilia repugnantibus fore. Dices, fore erga seipsum, non circa possibilia. Contra: quia scientia Dei circa possibilia necessaria est, ac non contingens: ergo non distinguitur realiter, virtualiter adhuc, à scientia Dei erga seipsum. Hinc infero primo: ergo tunc re ipsa omnino persisteret scientia Dei erga possibilia secundum omnia intrinseca ipsius scientie: liquidem persisteret scientia Dei erga seipsum, quæ scientia possibilibus realiter, etiam virtualiter est.

2. Si dicas non dari in Deo scientiam possibilibus secundum se, sed solum, ut sunt in Deo d. 5. confutaberis, ubi possibilia secundum se ipsa, nec solum, ut in Deo sunt, ab ipso cognosci ostendimus. Deinde ea solutio Thomistarum est, qui Deo suæ totius scientiæ ad quantum specificatum non negant. Secundo inferitur, deficientem scientiam Dei erga possibilia in ea hypothese repugnantie eorum, scientiam Dei defecturam iure identitatis realis, etiam virtualis, cum illa, quam cum fundamento, adhuc apparent, inter prædicata Dei communia nemo potest admittere: ego autem etiam inter contingentia, & necessaria, personaliaque, & communia nulloquam admittendam ratio: quare utraque illatio in scientia diuina contingentium, & diuinorum necessariorum fieri optime in nostris principis, & earum vltima, maiore, siue clariore, abstrahere potest.

3. Probatur secundo conclusio: quia casu, quo creata omnia deficerent, imo repugnarent, scientia diuina daretur, saltem erga seipsum. Inquit ergo, an aliquid representationis intrinsece diuinæ scientiæ tunc decisset? necne? si decisset aliquid representationis formalis intrinsece Deo possibilibus imperfecta neque omnipotentia de se esset: quare neque scientia diuina; si nihil representationis intrinsece deficeret: ergo eis ablatis, & repugnantibus omnipotentia, & omnipresentia de se, & quoad intrinsecum maneret: quare & creaturarum omnium, si illæ, aut existerent, aut non repugnarent: quemadmodum de omnipotentia philosophamur: ergo creature scientiæ diuinæ circa ipsa exercere & actualis, quoad intrinsecum cognitionis, ac representationis specificatum non sunt: enim scientiam sine suo specificatiuo esse repugnat. Quod autem non esset scientia earum, quoad denominationem, & nostro imperfecto modo cognoscendi nihil præstat, ut de Dei scientia circa creata, prout in se ipsa, & quoad intrinsecum quod vere Dei, ac diuinum est, iudicemus.

4. Probatur tertio conclusio, & confirmatur ratio præcedens: quia scientia Dei actu, & exercite talis (ut de reliquis attributis controu. 1. statuimus) est prædicato diuina infinita esse debet, ac proinde omnipotentia actu, & exercite, seu omnis veri, & cognoscibilis actualis cognitio de se: atqui deficientibus, imo repugnantibus omnibus Deus se cognoscere, essetque absolute scientia diuina actu, & exercite, quoad intrinsecum: ergo infinita, & omnipotentia actu, & exercite creaturarum, quoad intrinsecum sui, à creaturis non specificatur, ut legitime inferebamus nuper. Specificatiuum enim obiectum scientiæ est obiectum, sine quo non, scientia ipsius. Dices non minus debere pendere efficientiam ab obiecto terminatiuo, quod vere, ac non solum denominatiue attingit, quam ab specificatiuo: cum non minus illius, quam huius sit actualis, & exercite representatio: ergo hoc argumentum probat contra hæc statuta; scilicet, creata secundum se non à Deo vere cognosci, & representari: imo, si terminatiue secundum se represententur, ac proinde ab eis pendeat, ut diximus, diuina cognitio, erunt obiecta, sine quibus non, diuinæ cognitionis æque, atque Deus eiusdem cognitionis, ut ad se versatur; quid ergo eis deficiet, ut cognitionis diuinæ erga ipsas, verum ac proprium specificatum sint, an solum quod ita eas nolumus nominari?

5. Dico scientiam vniuersum non minus ab aliquo obiecto terminatiuo, quam ab specificatiuo pendere, ut d. 2. q. 5. cert. 2. contra Recentiores Complutenses probauimus, atque in creatis cognitionibus speciatim verum habere antecedens, ac proinde legitimas etiam in eis fortasse consequentias esse, ut obiectum terminatiuum specificatum sit, licet non totale; est in diuina scientia in speciali solum ex eo antecedenti inferri debere habere aliquod obiectum, sine quo non, tam terminatiuum, quam specificatum: cum, ut constantissime omnium sit, tum ut infinita, utpote diuina, ac subinde omnipotentia est conceptu suo essentiali sit. Ut autem hæc habeat, solum potest habere obiectum, sine quo non, summe necessitatis, atque essentialia sua infinitum: cuiusmodi solus Deus est: ac proinde obiecti terminatiui, sine quo non, seu, quod idem est, specificatiui suæ scientiæ solus Deus rationem habet, habereque potest; uti vidimus. Creaturæ autem terminatiui solum, licet secundum se ea cognitione (quæ aliunde esse omnium, ac subinde earum representationem actu, & exercite habet) actu, & exercite representantur. Quare, licet non denominatiue solum cognoscantur, sicut coloris subiectum, cum is videtur; sed vere, ac secundum se ipsas, est, quia ipsarum representatio, & cognitio diuina, quæ ipsarum etiam, quoad intrinsecum representationis, non magis pendet, quam à substantia, in qua color est, coloris sensatio, inde pure terminatiui, ac non specificatiui, materialisque, & secundarij obiecti rationem respectu diuinæ scientiæ (etiam ut ipsarum representatio quoad intrinsecum totum scientiæ diuinæ rationem habent, ac merito eis nominibus communiter à Doctoribus respectu scientiæ diuinæ compellantur,

CERTAMEN III.

Secunda conclusio statuitur.

1. **D**ico secundo: creata in seipsis absolute à Deo cognoscuntur, tanquam in obiecto formali, & motiuo cognitionis ipsarum. Hæc conclusio videtur esse contra Gasparem Hurtado, Proemio disputationis 2. de scientia, ubi docet, Deo nullum esse obiectum formale motiuum ad aliquid cognoscendum; imo nec nobis, nisi ad assensum fidei. Videtur etiam conclusio hæc primæ nostræ hæcenus statutæ aduersari: idem enim obiectum specificatum formale, & motiuum cognitionis omnibus scire videntur. Ceterum neque ita Gaspari Hurtado aduersari, neque primæ nostræ conclusioni contradicere. Gaspar enim Hurtado scientiam Dei, ut simplex obiecti cui usque apprehensio est, præcise considerabat, cum obiectum formale motiuum illi denegabat: virque iudicij ingenuitate præclarus communem plurimum doctrinam, quæ nobis

nostris omnibus cognitionibus, imo cognitioni omni vniuersum, obiectum formale, & motuum designandum censent, prae sua ingenuitate exotus, omni cognitioni negandum iudicant: praeiudicium actum, id est, assensum, & iudicium, qui discursu non comparatur, sed simplici sola motui applicatione habetur. Intelligit ergo simplicem, ac non discursiuam cognitionem; nisi assensus, seu iudicium sit, obiectum formale & motuum non habere, maxime à materiali diuersum prae assensum fidei: id quod verissimum esse, ostendimus contro. de anima, de potentia intellectus, eiusque actibus, atque hic iterum breui perstringam, dum meam conclusionem probabo, atque cum prima componam.

2. Vtrumque autem praesto, supponendo in cognitione, & scientia diuina cuiusque obiecti duas formalitates necessario esse praescindendas: primam simplicis apprehensionis obiecti, & veritatis propositae: secundam iudicii, & assensus, quia Deus iudicat, assentiturque ita rem, seu veritatem illam esse, sicut ipsi proponitur: similiter cum alicui obiecto dissentitur, simplici apprehensione non esse cognoscit. Ratio est: quia iudicium de incognitis, ac non apprehensis, neque assensu, nec dissensu haberi potest, sicut certum apud omnes est: atque à paritate voluntatis, quae nec odisse, aut fugere, neque proficui, aut amare bonum, vel malum potest, quod ignorat. Supponendum item est contra communem plurimum, qui res non satis dispiunt, & examinant, doctrinam memoratam in actibus intellectus obiectum formale, seu motuum pro simplici apprehensione non dari, sed solum pro iudicio: & pro hoc ita necessario dari, ut nequeat iudicium sine obiecto formali, seu motuum aliquo haberi: quod pro iudicio dari motuum, siue dissensus, siue assensus cuiusvis sit necesse, exploratum apud omnes est: si quidem rem ita esse, ut iudicanda est, aut non ita esse, oportet praenosci ad assentiendum, siue id ex terminis per se innoteat, ut in primis principiis euenit, siue ex medio, cum ex discursu esse, vel non esse iudicamus: siue ex motuo extrinseco, ut cum alterius testimonio ita esse, vel non esse credimus. Et sanè huic quaestioni *assensum paria? vel hoc anno veniet legatus Turca Martium?* nemo assentietur, dissentieturque, si ad alterutrum motuum non apprehendat. Idcirco dicebamus suppositione 1. Deo simplicem apprehensionem de obiectis iudicandis negari minime posse.

3. Quod verò simplex apprehensio motuum, siue obiectum formale non habeat, licet illud percipiat, atque pro iudicio habendo intellectui proponat, facile probatur: quia aliqui cuius simplici apprehensioni motuum proponendum per simplicem aliam apprehensionem, ut minimum, & huic per aliam & sic in infinitum assignari oporteret. Secundo: quia ad apprehendendum specie, vel obiecto exstante, & determinante, ac complente actus potentiam, satis est, ut experimur. Ratio vero à priori est: quia simplex apprehensio, nec profectus, nec fugax obiecti est: sed solum repraesentatiua simpliciter, iudicio assensum, vel dissensum referens: ergo motuo obiecto non eget: imo neque illud habet: Motuum enim solum ad assensum, seu profectum, vel dissensum, vel fugam potentiae proponitur. Ex quibus omnibus constat cognitionem vniuersum, diuinamque speciem, non secundum sui omnem formalitatem debere habere obiectum formale motuum: licet cognitio omnis aliquod obiectum, sine quo non, ac proinde specificationem habere debeat, ut contra Recentiores citata d. 2. quaest. 5. ostendebamus certam. 1. & 2. constatque tandem ad rem praesentem obiectum formale motuum, idem non esse cum obiecto specificationis, ut plures autumant: quare neque secundam hanc conclusionem primam, quam certam. 2. posuimus, aduersari.

4. Iam verò secunda haec conclusio facile suadet: quia motuum formale obiectuum scientiae diuinae, quia assensus circa obiectum Deo propositum per simplicem diuinam scientiam, eandem realiter cum Dei iudicio, formaliter verò diuersam (ut diximus, atque de diuisione formalitatum diuinæ scientiae circa idem obiectum dicemus) est ita rem esse, ut repraesentatur, & proponitur: quia dissensus verò non esse ita, ut proponitur, & repraesentatur: atqui hoc est veritas intrinseca, vel falsitas obiecti propositi, non autem aliquid ab eo diuersum, siue creatum, siue

increatum sit obiectum: ergo obiectum formale motuum scientiae Dei circa creata obiecta intrinsecum semper ipsis est: ergo creata in seipsis, tanquam in obiecto formali motuo à Deo cognoscuntur. Vltima consequentia est legitima: penultima etiam ex dictis n. 3. si vera est utraque praemissa, (ut veram statim ostendamus) est etiam manifesta. Nam obiectum formale motuum scientiae Dei, de quous obiecto solum esse potest scientia Dei, ut iudicium de illo obiecto est: ergo solum pro iudicio diuino de creatis obiectis esse potest: ergo si pro hoc debet esse obiectum formale motuum veritas intrinseca creatorum obiectorum, semper erit obiectum formale motuum scientiae diuinæ circa creata intrinsecum ipsis creatis obiectis.

5. Restat solummodo probandum Antecedens, cuius Maior est certa: ideo enim assentitur intellectus omnis (praecipue infallibilis in iudicando, cuiusmodi diuinus est) quia apprehendit saltem, rem ita esse, sicut per obiectum propositionem ipsi proponitur: ideoque dissentitur, & fugit, quia non esse ita, sed aliter ac proponitur, apprehendit. Minor atque est conspicua. Et minor rem, vel obiectum creatum, seu increatum ita esse vel non esse extrinsecum rei non est: v. g. hominem esse rationalem intrinsecum, & essentialiter homini est: Item hominem existere, esse album, vel nigrum identice idem est cum subiecto predicationis propositio adhuc in obiectum propositionis accidentali. Ideo enim verum est obiectum cuiusvis propositionis: non est: v. g. hominem esse rationalem quod subiectum. Hoc autem intrinsecum est utriusque, seu potius rei, & obiecto eidem, quod utrumque est: & à contra ideo est falsum obiectum, quia non est idem in re subiectum, & praedicatum, sicut proponitur, utraque est negatio identitatis in utroque: v. g. homo est equus, vel est albus cum albus non est: ac proinde ei dissentitur Deus. Haec autem omnia ita in obiectis habent, quia in seipsis ita reipsa habent: non autem quia Deus, vel quia aliquid diuinum est formaliter loquendo: licet effectus in contingentibus ita se habere, vel non habere à Deo pendat: politis autem obiectis creatis in se, & ita se habentibus, est per impossibile à Deo non ponentur imò nec Deus esset, atque daretur motuum formale assensus vel dissensus, ut patet.

6. Obicitur: obiectum formale motuum assensus, vel dissensus nequit non esse eius specificationis: inde enim speciem iudicii generatim, & in specie assensus, vel dissensus sumunt: ac proinde eiusmodi obiectum formale motuum est obiectum, sine quo non iudicij, quod ob ipsum habetur: in quo essentiam obiecti formalis motui suam esse diximus: atqui per nos nihil creatum potest esse specificationis cognitionis sui à Deo quoad intrinsecum cognitionis: ergo neque obiectum formale motuum: Responderetur distinguendo, Maiorem. Nequit non esse eius assensus specificationis, seu obiectum, sine quo non, creati, concedo Maiorem: increati, nego Maiorem. Sicut enim independenter ab omni obiecto terminatio creato est omni scientia apprehensio Dei scientia, ita & est omni iudicium, siue omnis veritatis obiectus assensus, omnisque falsitatis dissensus obiectus cuiusque: sicut ob veritatem terminatum pure est omni apprehensio. Itaque ea omnia ad denominationem suae apprehensionis, siue iudicii diuini de obiecto creato solummodo nequiruntur, non ad intrinsecam formalitatem, siue apprehensionis, siue iudicii diuini, ad quam solum obiectum sufficit, imo solum iurare potest, diuina veritas praeterminatio, & motuo: sicut diuina bonitas, ad amorem, vel odium Dei, etiam ob motuum bonitatis, vel malitiae creatae, si affectus quoad intrinsecum ipsorum consideretur.

CERTAMEN